

Урок N°24 в 5 класі

ВЕЛИКА УКРАЇНСЬКА СІМЕЙКА.

МЕТА. ОЗНАЙОМИТИ УЧНІВ З ПОНЯТТЯМ ОРКЕСТР НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ТА ЙОГО РІЗНОВИДАМИ, ОЗНАЙОМИТИСЯ З ОСОБЛИВОСТЯМИ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ТА МУЗИЧНИМИ ІНСТРУМЕНТАМИ, ЯКІ ЗА ПОХОДЖЕННЯМ Є РОСІЙСЬКИМИ, АЛЕ ВХОДЯТЬ ДО СКЛАДУ НАРОДНОГО ОРКЕСТРУ, ОЗНАЙОМИТИСЯ З ТВОРЧІСТЮ М. КАЛАЧЕВСЬКОГО.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ДЛЯ ЗАСВОЄННЯ: ОРКЕСТР НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ТА ОСНОВНІ ЙОГО РІЗНОВИДИ, ІНСТРУМЕНТИ НАРОДНОГО ОРКЕСТРУ ТА ЇХНЄ ПОХОДЖЕННЯ.

ТВОРИ, ЩО ВИВЧАЮТЬСЯ НА УРОЦІ:

- М, КАЛАЧЕВСЬКИЙ. НОКТЮРН (У ВИКОНАННІ АКАДЕМІЧНОГО НАРОДНОГО ОРКЕСТРУ).
- ВІНОЧОК УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ МЕЛОДІЙ У ВИКОНАННІ УКРАЇНСЬКОГО ОРКЕСТРУ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ.
- «ЧЕРВОНА КАЛИНА». СЛ. ТА МУЗ. Н. МАЙ — ВИКОНАННЯ.

АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ ПОПЕРЕДНІХ УРОКІВ.

СЛОВО «ОРКЕСТР» ПОХОДИТЬ
ВІД НАЗВИ МАЙДАНЧИКА ПЕРЕД
СЦЕНОЮ АНТИЧНОГО ТЕАТРУ.
ОРКЕСТР — ЦЕ КОЛЕКТИВ
МУЗИКАНТІВ, ОБ'ЄДНАНИХ ДЛЯ
СПІЛЬНОГО ВИКОНАННЯ РІЗНИХ
ЗА ХАРАКТЕРОМ МУЗИЧНИХ
ТВОРІВ.

3. БЕСІДА ПРО ОСОБЛИВОСТІ ОРКЕСТРУ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ.
ОРКЕСТР НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ, НА ВІДМІНУ ВІД СИМФОНІЧНОГО
ЧИ ДУХОВОГО, СКЛАДАЄТЬСЯ З МУЗИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ, ЯКІ НАЦІЯ
ВВАЖАЄ НЕВІД'ЄМНОЮ ЧАСТИНОЮ СВОЄЇ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ. У
КОЖНОГО НАРОДУ Є
СВОЇ НАЦІОНАЛЬНІ ІНСТРУМЕНТИ, А ТОМУ Й СВОЇ ОСОБЛИВІ
ОРКЕСТРИ. **ОРКЕСТР УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ** МОЖЕ
СКЛАДАТИСЯ З РІЗНОЇ КІЛЬКОСТІ ІНСТРУМЕНТІВ (АЖ ДО 40), СЕРЕД
ЯКИХ БІЛЬШІСТЬ — НАЦІОНАЛЬНІ: БАНДУРА, ЦИМБАЛИ, КОБЗА,
БАСОЛЯ, ЛІРА, ТЕЛИНКА, СОПІЛКА, СВИРІЛЬ, КОЗОБАС, СУРМА,
КОЗАЦЬКА ТРУБА, БУГАЙ, ФЛОЯРА, РІЖОК, ДУДА, ДРИМБА, РУБЕЛЬ,
КАЧАЛКА, БУБОН, БЕРЕСТА ТА ІНШІ.
ОРКЕСТРИ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ **ЗА СКЛАДОМ** МОЖУТЬ БУТИ
ОДНОРІДНИМИ АБО МІШАНИМИ. НАЙПОПУЛЯРНІШИМИ Є
АКАДЕМІЧНИЙ ОРКЕСТР, ЯКИЙ ПЕРЕВАЖНО СКЛАДАЄТЬСЯ ЗІ
СТРУННО-ЩИПКОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ, ТА УКРАЇНСЬКИЙ ОРКЕСТР
НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ, ДО СКЛАДУ ЯКОГО ВХОДЯТЬ І СТРУННО-
СМИЧКОВІ ІНСТРУМЕНТИ.

МУЗИЧНИЙ СЛОВНИЧОК

ОРКЕСТР НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ — КОЛЕКТИВ МУЗИКАНТІВ, ЯКІ
ГРАЮТЬ НА НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТАХ.

РОЗРІЗНИ ЗА СКЛАДОМ ОРКЕСТРИ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Знайомтесь: ці інструменти входять до складу народного оркестру, але за походженням не є українськими. Показ ілюстрацій: домра, балалайка, баян (див. підручник, с. 121). Домра — старовинний (XVI ст.) народний струнно-щипковий інструмент із фушоподібним корпусом та трьома або чотирма струнами. Раніше триструнну домру використовували народні музиканти та актори — скоморохи. Зараз триструнна домра широко розповсюджена в Росії, а в Україні цей інструмент має чотири струни.

БЕСІДА ПРО ОСОБЛИВОСТІ ПОХОДЖЕННЯ ДЕЯКИХ МУЗИЧНИХ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ.

Балалайка — російський народний щипковий музичний інструмент із дерев'яним корпусом трикутної форми і трьома (раніше двома) струнами. Балалайка відома з початку XVIII століття.

БЕСІДА ПРО ОСОБЛИВОСТІ ПОХОДЖЕННЯ ДЕЯКИХ МУЗИЧНИХ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ.

Баян — музичний інструмент, створений на основі російської гармонії (гармошки). Назва походить від імені давньоруського співця-поета Бояна.

Баян складається з двох кришок-коробок, з'єднаних між собою міхами, та кнопкових клавіатур для обох рук.

БЕСІДА ПРО ОСОБЛИВОСТІ ПОХОДЖЕННЯ ДЕЯКИХ МУЗИЧНИХ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ.

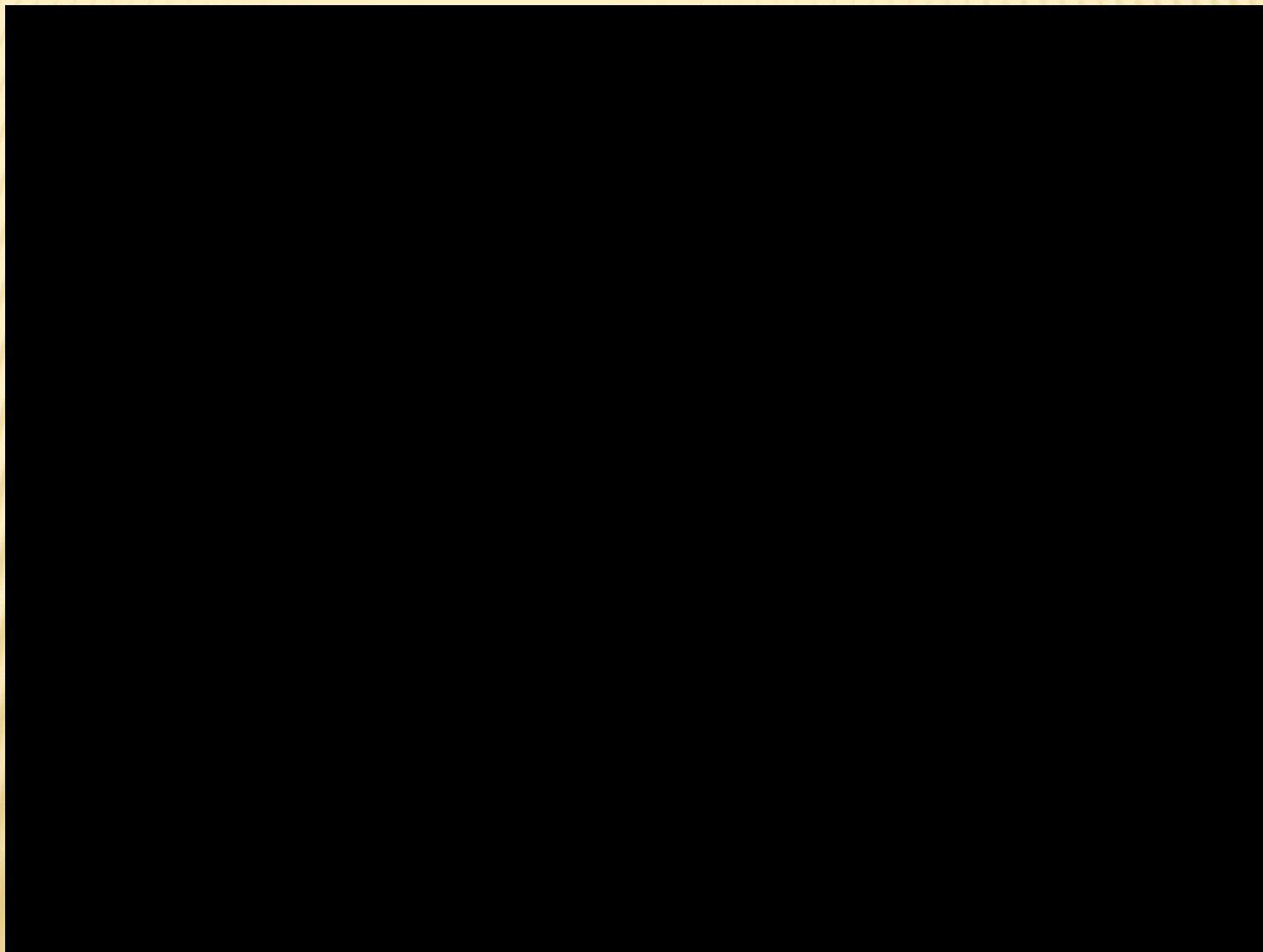
НАЗВИ ВІДОМІ ТОБІ ІНСТРУМЕНТИ

МУЗИЧНЕ СПРИЙМАННЯ.

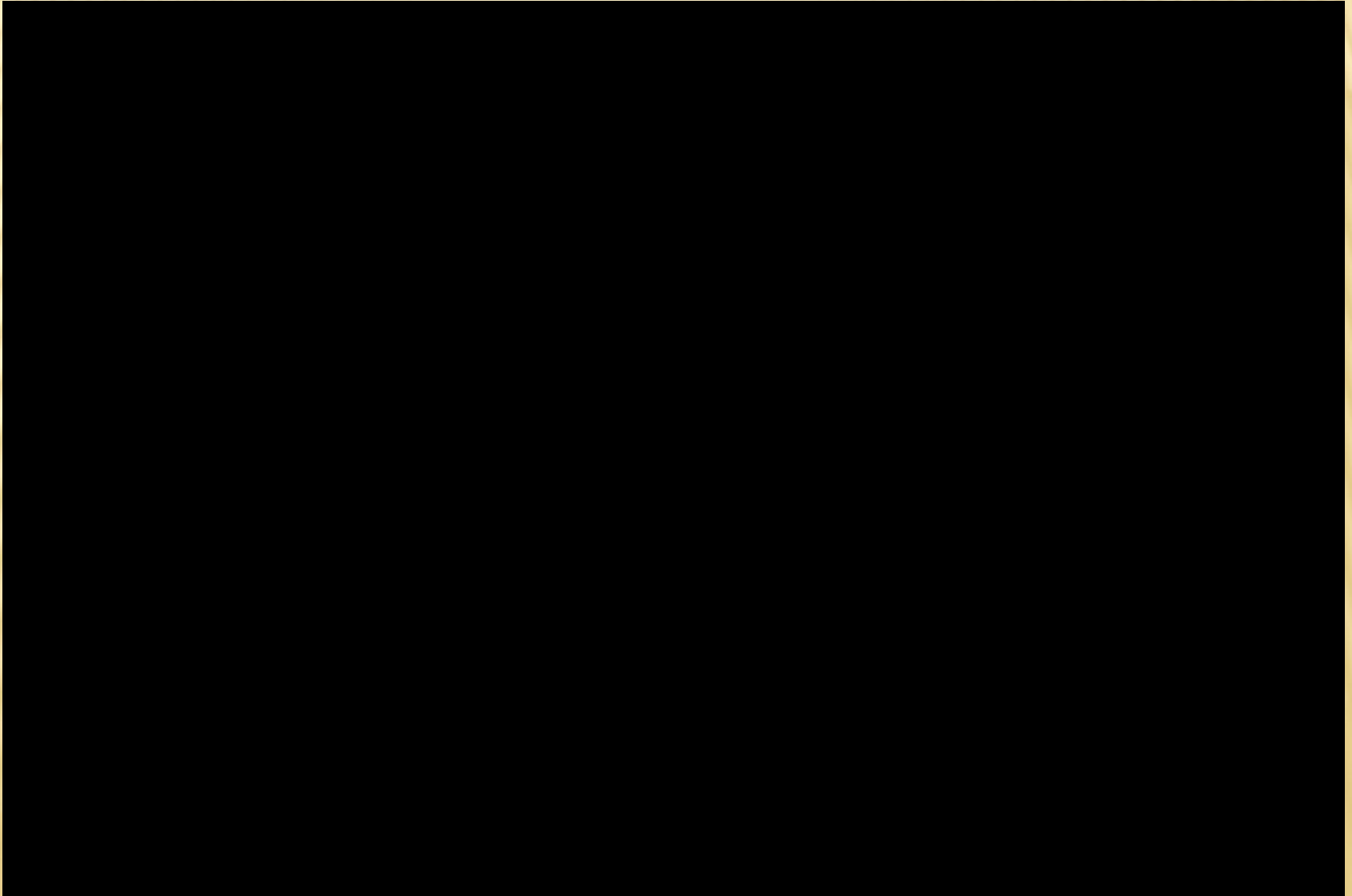
ЗРАЗКОВИЙ ДИТЯЧИЙ ОРКЕСТР НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ "КОБЗАРИКИ"

МУЗИЧНЕ СПРИЙМАННЯ.
М. КАЛАЧЕВСЬКИЙ. НОКТЮРН (У ВИКОНАННІ АКАДЕМІЧНОГО НАРОДНОГО
ОРКЕСТРУ)

АНАЛІЗ МУЗИЧНОГО ТВОРУ.

- ЯКІ ОРКЕСТРИ ВИКОНУВАЛИ ТВОРИ? ГРУ ЯКИХ ІНСТРУМЕНТІВ НАРОДНОГО ОРКЕСТРУ ВАМ ВДАЛОСЯ РОЗПІЗНАТИ НА СЛУХ?
- РОЗКАЖІТЬ ПРО ЗАСОБИ ВИРАЗНОСТІ ОБОХ ТВОРІВ.
- В ЯКОМУ ТВОРІ ПОЄДНАЛИСЯ НАРОДНА І ПРОФЕСІЙНА МУЗИКА?
- РОЗКАЖІТЬ ПРО СВІЙ НАСТРІЙ ПІСЛЯ ПРОСЛУХОВУВАННЯ

ПОСПІВКА. ВПРАВИ ДЛЯ РОЗВИТКУ МУЗИЧНОГО СЛУХУ ТА ГОЛОСУ
(ЗА ВИБОРОМ ВЧИТЕЛЯ).

ВИКОНАННЯ ПІСНІ. «ЧЕРВОНА КАЛИНА». СЛ. ТА МУЗ. Н. МАЙ.
ВИКОНАЙТЕ ПІСНЮ ПІД ФОНОГРАМУ. СТВОРІТЬ МУЗИЧНИЙ СУПРОВІД НА
УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТАХ.,

«ЧЕРВОНА КАЛИНА». СЛ. ТА МУЗ. Н. МАЙ.
ВИКОНАЙТЕ ПІСНЮ ПІД ФОНОГРАМУ. СТВОРІТЬ МУЗИЧНИЙ СУПРОВІД НА
УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТАХ.,

УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ. РЕФЛЕКСІЯ.

- • Що таке оркестр народних інструментів? Назвіть його різновиди, які вам запам'яталися.
- • Розкажіть про інструменти, які вивчали на уроці.
- • Які музичні твори вас вразили найбільше? Чому?

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ.

□ Чи звучить у вас удома українська народна музика або музика у виконанні оркестру народних інструментів?

□ **Проект «Словничок музичних інструментів світу»**

Мета: знаходити та вибирати необхідну інформацію для оформлення словника.

□ Очікуваний результат: музичний словничок інструментів.

□ План створення: Цей проект створити вам допоможуть друзі.

Об'єднайтеся з ними у три групи.

□ Перша група «Українські музиканти-знавці» — знайдіть інформацію про українські народні музичні інструменти. Розташуйте їх за алфавітом.

□ Друга група «Європейські музиканти-знавці» — знайдіть інформацію про народні музичні інструменти країн Європи. Розташуйте їх за алфавітом.

□ Третя група «Художники-оформлювачі» — придумайте разом оформлення вашого словничка та знайдіть малюнки або, ілюстрації із зображенням інструментів.

□ Залишилося тільки скласти словничок та презентувати його на уроці.

Підготувала презентацію Савченко Тетяна
Терентіївна вчитель Некрасовської ЗОШ І – ІІІ ст.
2015 рік